

Stratégiai terv

a Levéltári Szakfelügyelet 2025-2029 közötti működésére

1. A stratégiai terv célja

Jelen dokumentum célja a Levéltári Szakfelügyelet 2025 és 2029 közötti működésével kapcsolatos alapvető szempontok és célok rögzítése, hogy a ciklus időszaka alatti munka a Kulturális és Innovációs Minisztérium, a Levéltári Kollégium, illetve a szakfelügyelők, valamint a levéltárak fenntartói és vezetői számára egyaránt átlátható és tervezhető legyen. A 3. pontban felsorolt éves ellenőrzési tematikák a közlevéltárak tekintetében fogalmazzák meg a várható ellenőrzési területeket, a nyilvános magánlevéltárak és fenntartóik számára az éves ellenőrzési tervek szolgálnak majd iránymutatásul.

2. A Levéltári Szakfelügyelet működése

2.1. A működés általános gyakorlata

A Levéltári Szakfelügyelet a 7/2002. (II.27.) NKÖM rendelet értelmében a kultúráért felelős miniszter szakmai ellenőrzési jogkörét gyakorló testület. Ebben a minőségében a szakfelügyelet éves ellenőrzési tevékenysége során az alábbi szempontok szerint jár.

- 2.1.1. Évente előre meghatározott területeken vizsgálja meg az adott levéltár működésének jog- és szakszerűségét, a vonatkozó jogszabályokkal, esetleges ajánlásokkal és követelményekkel való összhangját. Az ellenőrzésekről készült jelentéseit, illetve a feltárt hiányosságokkal kapcsolatos tapasztalatait és javaslatait – a levéltárvezető esetleges észrevételeivel együtt – a szakfelügyelet minden évben megküldi a levéltár fenntartójának.
- 2.1.2. Ellenőrzései során a szakfelügyelet figyelemmel kell legyen arra a szempontra is, hogy a levéltárak fenntartói biztosítják-e a szakmai munkához szükséges raktározási, infrastrukturális, pénzügyi és személyi feltételeket. Amennyiben ezek területén alapvető hiányosságokat észlel, jelentéseiben megfogalmazott javaslatokat intéz az adott levéltár fenntartójához.
- 2.1.3. Amennyiben az ellenőrzési tapasztalatok ezt indokoltá teszik, a szakmai vonatkozású jogszabályok, követelmények és ajánlások tekintetében a szakfelügyelet élni kíván a véleményezés és/vagy a javaslattétel lehetőségével.
- 2.1.4. A szakfelügyelet az éves ellenőrzési feladatok ellátása mellett szükség szerinti tanácsadással, az egyes levéltárakban felmerülő konkrét problémákra való reagálással, a levéltárak és fenntartóik közötti közvetítéssel is hozzájárulhat a

szakmai feladatok egységes és eredményes végrehajtásához.

2.1.5. A tervezett éves ellenőrzések mellett a szakfelügyelet feladata a korábban feltárt kirívó problémák vagy hiányosságok megszüntetése érdekében tett intézkedések utóellenőrzése is.

2.1.6. Ellenőrzései során a szakfelügyeletnek az adott évi ellenőrzési tematika mellett reagálnia kell az érintett levéltárban a legutóbbi ellenőrzés óta történt érdemi személyi, infrastrukturális, finansziális vagy szervezeti változásokra is.

2.1.7. A szakfelügyelet működésének átláthatóságát egyfelől a nyilvánosságra hozott ötéves stratégia, másfelől a vezető szakfelügyelő éves jelentéseinek publikálása, illetőleg a Levéltári Kollégiumban évente történő meghallgatása szolgálja. A szakfelügyelők ezenkívül részt vesznek és működésükről számot adnak olyan levéltári szakmai rendezvényeken, konferenciákon, ahová a szakfelügyelet tevékenységével kapcsolatban meghívást kapnak.

2.2. Székhely, infrastruktúra

A szakfelügyelet működtetéséhez szükséges személyi, tárgyi és technikai feltételek biztosításáról, illetőleg a felmerült költségek kifizetéséről a 7/2002. (II.27.) NKÖM rendelet értelmében a Magyar Nemzeti Levéltár gondoskodik. A szakfelügyelet székhelye és hivatalos címe: 1014 Budapest, Bécsi kapu tér 2-4.

2.3. Levéltári szakfelügyelők

A Levéltári Szakfelügyelet munkáját a vezető szakfelügyelő, rajta kívül kilenc közlevéltári szakfelügyelő, két magánlevéltári szakfelügyelő, valamint a szakfelügyeleti titkár látja el. Az egyes szakfelügyelők illetékességét a vezető szakfelügyelő határozza meg.

2.4. Az éves ellenőrzési tervek végrehajtása

A szakfelügyelet – a költségvetési erőforrások függvényében – a közlevéltárakban évente egyszer, a nyilvános magánlevéltárakban háromévente egyszer végez ellenőrzést. A közlevéltárakban a jelen dokumentumban tervezett évenkénti vizsgálatokat az előre meghatározott tematika szerint végzi a szakfelügyelet leszámítva azokat az eseteket, amikor a miniszter egyedi vizsgálatot rendel el, vagy a levéltárfenntartó kérése alapján azt a miniszter engedélyezi.

3. Az ellenőrzések éves tematikája

Az évenkénti fő ellenőrzések alább felsorolt menetrendje a levéltári munka legfontosabb területeit érinti. A konkrét vizsgálati szempontokat az éves ellenőrzési terv részletesen is

meghatározza. A jelen pontban felvázolt menetrendtől a szakfelügyelet csak abban az esetben tér el, ha erre a jogszabály kötelezi, a miniszter utasítja, illetve ha a közlevéltárak vagy a nyilvános magánlevéltárak többségében előre nem tervezett, „vis major” helyzet áll elő. A fő ellenőrzési tematika mellett a szakfelügyelet szükség esetén egyéb kérdéseket is napirendre tűzhet, ezeket az éves ellenőrzési terv határozza meg.

3.1. 2025

A 2025. évi ellenőrzés célja alapvetően a levéltári belső feldolgozó munka, különösen a rendezés, segédletkészítés, adatbázis-építés, illetve a levéltári anyag elektronikus nyilvántartásának és a segédletek közzétételének vizsgálata.

3.2. 2026

2026-ban a „szolgáltató levéltár” koncepciójának megvalósulását vizsgálja a szakfelügyelet, beleértve az egyes intézmények elektronikus és hagyományos ügyintézési és kutatási szolgáltatásait, levéltárpedagógiai, publikációs és ismeretterjesztő tevékenységét, online és offline közművelődési kínálatát.

3.3. 2027

2027-ben lesz esedékes az iratok őrzési feltételeinek és körülményeinek ellenőrzése, és ebben az évben kerül sor a közlevéltárakban ötévente kötelező raktárminősítések végrehajtására is.

3.4. 2028

A 2028. évi ellenőrzés a gyűjtőterületi munkát, az iratkezelés levéltári ellenőrzését, a selejtezés ellenőrzését, a magániratok gyűjtését, illetve a levéltári szervnyilvántartás szabályosságát és napra kész voltát érinti.

3.5. 2029

A szakfelügyelet ötéves ciklusának utolsó évében a levéltári munka alapvető feltételeit érintő intézményi, infrastrukturális, pénzügyi és személyzeti kérdéseket tekinti át a szakfelügyelet, ezzel megpróbálva általános helyzetképet felvázolni a hazai levéltári intézményrendszer állapotáról.

5. Nyilvános magánlevéltárak éves ellenőrzései

A nyilvános magánlevéltárak tekintetében a 7/2002 (II.27.) NKÖM rendelet 7.§ (2) bekezdése hároméves ellenőrzési gyakoriságot ír elő, ez pedig nem teszi lehetővé a közlevéltárakéhoz hasonló, előre rögzített menetrend kialakítását. A hazai nyilvános magánlevéltárak teljes körét

két szakfelügyelő ellenőrzi. 2025 és 2029 között évente átlagosan 13-14 helyszíni vizsgálatra kerül majd sor, melynek tematikáját az adott évre elfogadott éves ellenőrzési terv szabja meg. Az adott évben ellenőrzendő intézményeket szintén ez a dokumentum tartalmazza majd annak függvényében, hogy egy-egy intézményben milyen régen történt helyszíni ellenőrzés, illetőleg hogy történt-e valahol olyan intézményi vagy személyi változás, mely különösen sürgetővé vagy indokolttá tette egy vizsgálatot.

2025. március 6.

dr. Cseh Gergő Bendegúz
levéltári vezető szakfelügyelő